

Nr 281.

Godkänd av första kammaren den 29 maj 1936.

Godkänd av andra kammaren den 29 maj 1936.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss omläggning av automobilbesiktningsväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 89 och memorial nr 118.)

Till Konungen.

I en den 3 januari 1936 dagtecknad proposition, nr 30, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, anhållit om riksdagens yttrande över ett av departementschefen framlagt förslag till omläggning av automobilbesiktningsväsendet m. m. med förklarande därvid att Kungl. Maj:t ville efter mottagande av riksdagens svar företaga den slutliga prövningen av frågan.

I samband med denna proposition har riksdagen till behandling förehåft bland annat följande motioner, nämligen

dels en motion, I: 300, vari hemställts, att antalet besiktningsmän i Västerbottens län vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition måtte bibehållas vid nuvarande 4 och att totala antalet besiktningsmän bestämmas i förhållande därtill;

dels en motion, I: 301, och en därmed likalydande motion, II: 626, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte beträffande Kungl. Maj:ts proposition nr 30 angående viss omläggning av automobilbesiktningsväsendet besluta ändring i de avseenden, som i motionerna angivits;

dels ock en motion, I: 302, vari hemställts, att riksdagen måtte i sitt yttrande över samma proposition nr 30 uttala sig i enlighet med de förslag som i motionen angivits.

I proposition nr 213 med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga — beträffande vilken proposition riksdagen i annat sammanhang anmäler sitt beslut — hava sedermera framlagts förslag till författningsbestämmelser, utformade i enlighet med de riktlinjer, som angivits i propositionen nr 30.

Förevarande förslag till omorganisation av automobilbesiktningsväsendet är grundat på en av tillkallade sakkunniga verkställd utredning. Vid förslaget utarbetning har särskilt beaktats vad 1934 års statsrevisorer anförut rörande lämpligheten av en överflyttning till statspolisen av vissa besiktningsmannauppgifter, enkannerligen de s. k. flygande besiktningarna. I anslutning härtill föreslås minskning av antalet besiktningsmän från nuvarande 85 till 59 och en samtidig utökning av statspoliskåren från nuvarande 203 till 270 man.

Vad till en början angår den sålunda föreslagna *utökningen av statspolisen* kan det ej bortses ifrån att denna utökning är förenad med ej obetydliga kostnader, i propositionen uppskattade till 526,735 kronor för år. Dessa utgifter motvägas dock i viss mån av samtida besparingar i fråga om bilbesiktningsväsendet i övrigt.

Erinras må, att kontrollen över landsvägstrafiken under statspolisens hitillsvarande verksamhet blivit en bland statspolisens viktigare arbetsuppgifter. Redan med hänsyn till det stora antalet motorfordonsolyckor måste det enligt riksdagens mening framstå såsom ur samhällets synpunkt angeläget att åstadkomma en mera effektiv övervakning av denna alljämt växande trafik. Överhuvud bör fasthållas, att i jämförelse med de omfattande och synnerligen kostnadskrävande säkerhetsåtgärder, som exempelvis järnvägstrafiken sedan gammalt är underkastad, motsvarande på motorfordonen fallande kostnader måste anses vara ganska begränsade. Att märka är, att vid olyckor på grund av trafik med motorfordon under år 1935 skadades 4,872 personer, varav 316 dödades.

Från nu angivna utgångspunkter anser sig riksdagen böra godkänna förslaget om statspolisens utökning, inbegripet också dess förstärkning under en del av året med vissa polisskoleelever, liksom ock förslaget om att för bestridandet av kostnaderna härför må räknas med ett visst uppkommande överskott å inflytande automobilbesiktningsavgifter.

Det synes riksdagen lämpligt, att statspoliskåren vid sin trafikkontroll ute på vägarna erhåller behörighet att jämsides med uppsikten över motorfordonens framförande, förarnas nykterhet och formella behörighet o. s. v. även öva viss tillsyn över själva motorfordonen. För närvarande ankommer fordonstillsynen i huvudsak på bilbesiktningsmännen, vilka för detta ändamål hava att företaga s. k. *flygande besiktningar*. Trafikpolisen har däremot hittills ej varit tillerkänd befogenhet att genom körprov utröna ett anträffat motorfordons trafikduglighet. Skall statspoliskåren på ett verksamt sätt och med tillbörlig auktoritet kunna fullgöra sina viktiga åligganden som trafikpolis erfordras tvivelsutan kännedom även om motorfordonens körning och skötsel. I avseende å möjligheterna till detta kravs förverkligande må erinras, att de enskilda statspolismännens motortekniska insikter redan för närvarande och alldeles oavsett kårens besiktningsuppgifter måste tillmätas betydelse på grund av att statspolisen själv är i stor utsträckning motoriserad. Vid nyantagning inom kåren fästes sålunda stort avseende vid tidigare genom antagning som chaufför och mekaniker eller utbildning vid motoriserat trupp-

förband förvärvat körskicklighet och fordonskunskap. Undantag från bestämmelsen om statspolismans avgång efter tre år göres också redan nu och detta särskilt när det gäller att åt kåren bevara sådana, som visat sig särskilt lämpliga som trafikpolis män. Dessutom förutsattes nu i propositionen, att statspolismännen skola genom kompletterande kurser bibringas ytterligare kunskap om motorfordonen.

I likhet med departementschefen måste riksdagen alltså finna lämpligt att statspolisen erhåller befogenhet att utöva viss tillsyn å motorfordonen. Det ligger emellertid i sakens natur att trafikpolisens tekniska fackkunskaper ej kunna antagas bliva mera omfattande samt att därför denna tillsyn måste inskränka sig till mera lättkontrollerade men för trafiksäkerheten viktiga delar, främst bromsar och styrinrättningar. Den mera ingående uppsikten av teknisk art skulle alltjämt såsom hittills i första hand vila å bilbesiktningsmännen. I de fall då trafikpolisen upptäcker, att ett fordon ej är trafikdugligt, eller då fog föreligger för misstanke om tekniska brister torde den närmaste åtgärder allenast böra bliva att förelägga fordonets ägare att uppvisa det samma hos besiktningsmannen för eftersyn. Överhuvud bör denna flygande besiktning så ordnas — något som departementschefen också synes förutsätta — att åtal endast skall behöva följa i sådana undantagsfall, då mera allvarliga förseelser upptäckas, eller vid en mera allvarlig uraktlåtenhet att efterkomma tidigare givna förelägganden.

För närvarande gäller, att fordon i yrkesmässig trafik skola, vare sig de äro person- eller lastfordon, årligen underkastas *periodisk efterbesiktning*. Departementschefen har nu, i likhet med de sakkunniga, ansett detta periodiska besiktningstvång kunna borttagas för lastfordonens del. I väckta motioner har erinrats om den starka förslitning, för vilken trafiklastbilarna på grund av sin ofta så gott som oavbrutna användning vore utsatta, något som gjorde en periodisk kontroll över desamma alldeles särskilt behöfvlig. Utan att underskatta de invändningar, som sålunda framkommit, vill riksdagen dock ej motsätta sig den lättnad i besiktningstvånget, som den föreslagna slopningen av den periodiska efterbesiktningen av lastbilarna innebär. Riksdagen har därvid utgått ifrån, att de lastbilar, som genom ständig användning äro utsatta för en särskilt stark förslitning, skola kunna nås vid den flygande besiktningen utefter vägarna. Skulle denna ordning icke visa sig fylla de krav, som böra uppställas i fråga om fordonens beskaffenhet, förutsätter riksdagen, att Kungl. Maj:t utfärdar de kompletterande bestämmelser, som kunna befinnas erforderliga.

Genom den föreslagna minskningen i *antalet bilbesiktningsmän* har avsetts att vinna en motsvarande minskning av utgifterna för besiktningsmannasorganisationen men samtidigt också en förbättrad organisation, i huvudsak bestående däri, att besiktningsmännen erhålla full sysselsättning med denna sin uppgift. Jämväl i nu förevarande avseende har riksdagen funnit förslaget vara av beskaffenhet att böra i stort sett godtagas. Riksdagen förutsätter dock, att, innan den nya distriktsindelningen definitivt fastställs, hithörande frågor underkastas förnyad prövning med ytterligare beaktande av de olägen-

heter, som de ifrågasatta indragningarna i olika avseenden kunna tänkas medföra. Riksdagen ansluter sig till förslaget om att besiktningsmännen tillsättas av Kungl. Maj:t i stället för av länsstyrelserna samt att förordnandetiden i allmänhet utsträcker från fyra till sex år. I detta sammanhang vill emellertid riksdagen erinra, att blivande förordnanden böra, till undvikande av onödiga olägenheter, för de sökande, meddelas i möjligast god tid före tillträdet av befattningarna.

Vid en minskning av nuvarande antalet besiktningsmän förutsättes enligt propositionen, att *mottagningar utom stationsorten* i tillräcklig utsträckning anordnas. För besiktningsmännens resekostnader i samband med dessa mottagningar är i propositionen räknat med ett så stort belopp som 50,000 kronor. I anledning härav vill riksdagen erinra därom, att dylika mottagningar redan för närvarande i viss utsträckning förekomma. Kostnaderna härför hava dock hittills i allmänhet täckts genom uttagning av något ökade avgifter exempelvis en meravgift av 2 kronor för varje vid sådan mottagning företagen besiktning eller körkortsprövning, något som ansetts rimligt med hänsyn till de fördelar i form av inbesparade resekostnader m. m. som tillgång till besiktningsman på mera avlägsna platser inneburit för allmänheten. En liknande särskild ersättning förekommer också vid en mångfald andra statliga förrättningar utanför tjänstemans stationsort exempelvis vid de resor, som företagas av provinsialläkare, justerare, skeppsmätare o. s. v. Det synes riksdagen förtjänt av övervägande huruvida ej — därest vissa grunder för den särskilda ersättningens bestämmande av Kungl. Maj:t fastställas — nuvarande system alljämt kan bibehållas inom automobilbesiktningsväsendet. Härigenom skulle ovannämnda kostnad på 50,000 kronor kunna bortfalla.

Beträffande grunderna för den allmänna *gottgörelsen till bilbesiktningsmännen* ansluter sig riksdagen i huvudsak till det i propositionen framlagda förslaget. I likhet med de sakkunniga finner dock riksdagen lämpligt att besiktningsmännen förfoga över egen automobil. Riksdagen anser, att till besiktningsman, som håller sig med egen automobil, bör efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande utgå ett särskilt årligt bidrag med förslagsvis högst 900 kronor.

Vad angår *ersättning till vikarie* för besiktningsman innebära de nuvarande bestämmelserna, att inflytande avgifter under vikariatstiden vid fall av semester, sjukdom eller ledighet för offentligt uppdrag ej inräknas i den ordinarie besiktningsmannens uppbörd. På sätt statsrevisorerna framhållit torde en revision av dessa bestämmelser vara påkallad. I enlighet med de sakkunnigas förslag har departementschefen nu föreslagit, att vid beräkningen av vad som skall inlevereras till statsverket samtliga de å viss besiktningsmannatjänst inflytande och alltså även de av vikarie intjänade avgifterna skola sammanslås. Av den intjänade andelen under vikariatstiden skall vikarien erhålla i arvode hälften, medan den andra hälften skall tillfalla besiktningsmannen under förutsättning att denne utan ersättning tillhandahåller vikarien tjänstelokal, telefon, expeditionsbiträde och skrivmateriel i den omfattning, som erfordras för tjänstens behöriga upprätthållande. Till-

handahållas icke dylika förmåner vikarien, skall vikarie äga behålla två tredjedelar av den behållna andel, som belöper å denne. Dessa regler skulle dock ej gälla vid längre ledighet för besiktningsman än två månader, efter vilken tidrymd väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle hava att besluta om grunderna för ersättningen.

För egen del vill riksdagen ifrågasätta huruvida ej någon jämkning i de sålunda föreslagna bestämmelserna kan vara påkallad. På sätt i en väckt motion framhållits torde dessa normer kunna i vissa fall ställa sig alltför ekonomiskt betungande för en besiktningsman, som är i behov av tjänstledighet.

För att länsstyrelserna bättre skola kunna följa besiktningsverksamheten, enkannerligen statspolisens utökade motorfordonsinspektion, har av departementschefen föreslagits, att i Stockholms stad samt i vart och ett av rikets län skall finnas en *länsbesiktningsman* med ett särskilt årligt arvode av 500 kronor, varvid förutsattes, att särskild ersättning ej skulle utgå för länsbesiktningsmannens resor i denna hans egenskap. De sakkunniga hade föreslagit ett arvode av 1,000 kronor, att utgå efter liknande grund. Med hänsyn till de viktiga administrativa och tekniska uppgifter, som komma att åvila länsbesiktningsmännen, vill riksdagen ifrågasätta huruvida ej en jämkning uppåt av arvodet kan vara befogad. Särskilt inom vissa större län, där göromålen kunna väntas bliva mera omfattande, torde skäl föreligga för arvodets avvägning i enlighet med de sakkunnigas förslag.

Vad till sist angår tidpunkten för genomförandet av omorganisationen, vilken tidpunkt i propositionen angivits till den 1 juli 1937, synes denna — med tanke särskilt på den ändring i bostadsförhållandena, denna omorganisation i vissa fall kan medföra — böra framflyttas till den 1 oktober 1937.

I övriga här ej särskilt berörda delar har Kungl. Maj:ts förslag ej givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om riksdagens yttrande över förslaget till omläggning av automobilbesiktningsväsendet meddela vad här ovan anförts.

Stockholm den 29 maj 1936.

Med undersätlig vördnad.
